

พืชชนิดใหม่

ของโลก ใน ประเทศไทย

NEW SPECIES

สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

การค้นพบ พืชชนิดใหม่ ของโลก (new species) ในประเทศไทย

การสำรวจและเก็บพรรณไม้ของประเทศไทยในทศวรรษที่ผ่านมา
มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้นจากความตื่นตัวในการศึกษาวิจัย
ด้านอนุกรมวิธานพืชของหน่วยงานต่างๆ อันเป็นผลมาจากอนุสัญญา
ว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological
Diversity) ที่ประเทศไทยได้ลงสัตยาบัน ทำให้มีการค้นพบพืชชนิด
ใหม่ของโลก (new species) อย่างต่อเนื่อง และได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่
ลงในวารสารทางวิชาการต่างๆ ตลอดมา

ในส่วนของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่ง
ที่มีภารกิจสำคัญในการศึกษาวิจัยด้านอนุกรมวิธานพืชของประเทศไทยมาเป็น
เวลายาวนานตั้งแต่ก่อนแยกตัวมาจากกรมป่าไม้ เมื่อปี พ.ศ. 2546 ซึ่งทำให้มี
ภารกิจด้านการศึกษาวิจัยด้านพรรณพืชที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จึงได้รวบรวมพืชชนิดใหม่
ของโลก อันเป็นผลจากการออกสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้โดยสำนักงาน
หอพรรณไม้ หรือได้ร่วมกับนักวิจัยอื่นๆ รวมถึงการศึกษาวิจัยด้านอนุกรม
วิธานพืชในช่วงระยะเวลาที่ได้อยู่ภายใต้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์
พืช ซึ่งสำนักงานหอพรรณไม้เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่สำรวจและเก็บรวบรวม
พรรณไม้ เก็บรักษาตัวอย่างพรรณไม้ในรูปของหอพรรณไม้ และรับผิดชอบ
ดำเนินโครงการพรรณพฤกษชาติของประเทศไทย (Flora of Thailand) ที่ม
ีความร่วมมือจากนักพฤกษศาสตร์ตั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมาก
ทำให้ได้รับรายงานการค้นพบพืชชนิดใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นข้อมูลการ
ค้นพบพืชชนิดใหม่ของโลกนี้นอกจากจะเป็นข้อมูลด้านการศึกษาวิจัยพรรณพืช
ของประเทศไทยสำหรับนักวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจและ
ชื่นชมกับพรรณไม้พื้นเมืองของไทย เพื่อให้เกิดความภูมิใจในพรรณไม้ไทยที่
ได้รับการค้นพบเป็นครั้งแรก อันจะก่อให้เกิดความหวงแหนและร่วมกันปกป้อง
รักษาไว้ให้เป็นมรดกแก่ชนรุ่นหลังต่อไป

กระเช้าคลองพนม

Aistolochia kongkandae Phuph.

วงศ์ Aristolochiaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่เขาสกและคลองพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขึ้นตามหน้าผาหินปูน ระดับความสูง 100-200 เมตร เป็นไม้เถาวัลย์เล็ก หลอดกลีบรูปทรงกระบอกสีครีมอมแดง งอขึ้นเล็กน้อย ปลายกลีบบานออก ด้านในสีม่วงอมแดง โคนหลอดกลีบเป็นกระเปาะทรงรี ผลทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 5-7 มม. แตกเป็น 6 ซีก

คำระบุชนิด "kongkandae" ตั้งเป็นเกียรติแก่ ดร.ก้องกานดา ชยามฤต ตีพิมพ์ในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 34 ค.ศ. 2006 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Chayamarit et al. 2607 (BKF, C, E)

กระเช้ายะลา

Aistolochia yalaensis Phuph.

วงศ์ Aristolochiaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะทางภาคใต้ตอนล่างที่อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ขึ้นตามเขาหินปูนเตี้ยๆ ป่าดิบชื้น ระดับความสูงประมาณ 200 เมตร เป็นไม้เถาวัลย์เล็ก เถาเลื้อยตามหินปูน ดอกสีครีมอมเขียว ปากหลอดกลีบสีม่วงอมแดง หลอดกลีบรูปทรงกระบอกยาวประมาณ 4 มม. งอขึ้น ปากหลอดกลีบมีขนสั้นนุ่ม ด้านใน โคนหลอดกลีบเป็นกระเปาะทรงรีเกือบกลม ผลทรงรีกลม ยาวประมาณ 0.8-1 ซม.

คำระบุชนิด "yalaensis" ตั้งตามสถานที่เก็บตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ ตีพิมพ์ในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 34 ค.ศ. 2006 ตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 4321 (BKF, K, L)

กะลวดคลองพนม

Tectaria phanomensis S. Linds.

วงศ์ Dryopteridaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่อุทยานแห่งชาติคลองพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขึ้นตามชอกหินปูนที่มีดินตื้นๆ ระดับความสูงประมาณ 100 เมตร เป็นพืชขนาดเล็ก เหง้ามีเกล็ดหนาแน่น ก้านใบยาวประมาณ 40-48 ซม. แผ่นใบยาวประมาณ 60 ซม. แผ่นใบประกอบย่อยด้านล่างมีขนาดใหญ่ ยาวได้ประมาณ 30 ซม. แผ่นใบประกอบย่อยอื่นขนาดลดหลั่นจนยาวได้ประมาณ 10 ซม. จักแบบขนนก มีก้านหรือไร้ก้าน กลุ่มสปอร์มี 1-3 แถว สปอร์มีรอยย่น

คำระบุชนิด “phanomensis” ตั้งตามสถานที่ค้นพบ ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 36 หน้าที่ 49 เมื่อ ค.ศ. 2008 จากตัวอย่างพันธุ์ไม้ต้นแบบ Middleton, Lindsay & Pooma 2140 (A, BKF)

เฟิร์นก้านดำคลองพนม

Adiantum phanomensis S. Lindsay & D. J. Middleton

วงศ์ Adiantaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่อุทยานแห่งชาติคลองพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขึ้นตามหน้าผาเขาหินปูนที่ค่อนข้างมีความชุ่มชื้นสูง เป็นพืชขนาดเล็ก สูงไม่เกิน 20 ซม. เหง้าสั้น มีเกล็ดขนาดเล็กสีดำหุ้ม ก้านใบยาวได้ประมาณ 4.5 ซม. ใบประกอบแบบขนนก ยาวประมาณ 10-18 ซม. แผ่นใบรูปคล้ายสามเหลี่ยม ยาว 0.6-1.2 ซม. ปลายจักมนตื้นๆ มีขนสั้นนุ่มหนาแน่นด้านล่าง กลุ่มอับสปอร์ติดที่ปลายแผ่นใบด้านล่าง สีน้ำตาลดำ

คำระบุชนิด “phanomensis” ตั้งตามสถานที่ค้นพบ ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร Harvard Papers in Botany 8(2) หน้าที่ 137 ค.ศ. 2004 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Middleton, Lindsay & Pooma 2133 (BKF, A, BCU, L)

เอื้องกลีบติดปากฝอย

Gastrodia fimbriata Suddee

วงศ์ Orchidaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ขึ้นตามพื้นดินในป่าไผ่ ระดับความสูงประมาณ 900 เมตร เป็นกล้วยไม้กินซาก มีเหง้าใต้ดิน ยาว 4-8 ซม. ช่อดอกยาวได้ประมาณ 1 ม. ดอกจำนวนมาก ก้านดอกยาว 3-5 มม. ดอกสีขาวอมชมพู ยาว 1.5-2 ซม. รวมรังไข่ กลีบดอกและกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันรูปถ้วย ส่วนแยกกลีบเลี้ยงรูปสามเหลี่ยม ยาว 3-5 มม. ส่วนแยกกลีบดอกกลม ยาว 2-3 มม. กลีบปากรูปไข่ ยาว 6-7 มม. หัก 3 พู กลีบกลางปลายจักชายครุย

คำระบุชนิด “fimbriata” หมายถึงขอบกลีบปากจักชายครุย ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร Harvard Papers in Botany 9(2) หน้า 435 ค.ศ. 2005 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Middleton at al. 1805 (BKF, A)

กะเพราตะนาวศรี

Teucrium scabrum Suddee & A.J. Paton

วงศ์ Lamiaceae (Labiatae)

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่จังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรีบริเวณอุทยานแห่งชาติเอราวัณและด่านเจดีย์สามองค์ ขึ้นบนเขาหินปูนที่เปิดโล่ง ระดับความสูง 500-1000 เมตร เป็นไม้ล้มลุก ลำต้นส่วนมากไม่แตกกิ่ง แผ่นใบมีขนสากและต่อมทั้งสองด้าน ช่อดอกแบบช่อกระจุกไม่แตกช่อแขนงหรือแตกที่โคน ดอกเรียงเป็นกระจุกละ 2 ดอก เป็นชั้นห่างๆ บนแกนช่อ ใบประดับ กลีบเลี้ยง และกลีบดอกมีขนต่อมทั่วไป กลีบดอกรูปปากเปิด สีม่วงอ่อน ยาว 0.8-1.2 ซม. กลีบล่างกลีบกลางขนาดใหญ่

คำระบุชนิด “scabrum” หมายถึงมีขนสากตามแผ่นใบ ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Kew Bulletin Vol. 63(4) ค.ศ. 2008 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Suddee & Puudja 1101 (BKF, K, TCD) ที่เก็บจากดอยหัวหมุด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดตาก

กะเพร่าน้ำโขง

Platostoma mekongense Suddee

วงศ์ Labiatae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่อุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี ขึ้นตามพื้นที่เปิดโล่งบนแผ่นหินทราย ในป่าเต็งรัง ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร เป็นไม้ล้มลุก ลำต้นเป็นเหลี่ยม ใบเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก ช่อดอกออกที่ปลายกิ่ง ช่อย่อยเวียนรอบข้อ แต่ละช่อย่อยห่างกัน 0.5-1 ซม. กลีบเลี้ยงกลีบหน้ายื่นยาวกว่าหลอดกลีบ หลอดกลีบมีขนยาว กลีบดอกรูปปากเปิดสีขาวอมเขียว กลีบปากมีขนสั้นนุ่ม เกสรเพศผู้ยื่นเลยปากกลีบดอก

คำระบุชนิด “mekongensis” ตั้งตามสถานที่ค้นพบใกล้ริมแม่น้ำโขง ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Kew Bulletin เล่มที่ 60 (1) หน้าที่ 65 เมื่อปี ค.ศ. 2005 จากตัวอย่างพันธุ์ไม้ต้นแบบ Chalermglin & Meade 98-10-16-02 (BKF, K)

กะเพราหิน

Plectranthus albicalyx S. Suddee

วงศ์ Lamiaceae (Labiatae)

พืชถิ่นเดียวของไทย มีเขตการกระจายพันธุ์แคบๆ พบเฉพาะที่จังหวัดสระบุรี จังหวัดนครราชสีมา กาญจนบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ ขึ้นบนหินปูนในป่าดิบแล้ง ระดับความสูง 50-500 เมตร เป็นไม้ล้มลุก ช่อดอกแบบช่อกระจุกแยกแขนง แกนช่อและดอกมีขนสั้นนุ่ม ขนต่อมและต่อมกระจาย ช่อย่อยมีประมาณ 3 ดอก กลีบดอกรูปปากเปิด สีม่วงอมน้ำเงิน ยาว 0.7-1 ซม. ผลรูปไข่หรือรูปรี เกี้ยง กลีบเลี้ยงติดทน

คำระบุชนิด “albicalyx” หมายถึง.....
ตีพิมพ์ในวารสาร Kew Bulletin เล่มที่ 59 ค.ศ. 2004 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Suddee 868 (BKF, K, TCDD) ที่เก็บจากเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าสลักพระ จังหวัดกาญจนบุรี

เครือเทพรัตน์

Thepparatia thailandica Phuph.

วงศ์ Malvaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะทางภาคเหนือแถบจังหวัดเชียงใหม่และตาก เป็นไม้เถาขนาดใหญ่ ขึ้นเกาะพันบนต้นไม้ในป่าเบญจพรรณหรือตามเขาหินปูน ระดับความสูง 500-700 เมตร เป็นไม้เถาเนื้อแข็ง มีขนรูปดาวตามท้องใบ ก้านใบ ช่อดอก ژی้วประดับ และกลีบเลี้ยง แผ่นใบรูปฝ่ามือมี 3-5 แฉกตื้นๆ มีต่อมทั่วไปด้านบนของแผ่นใบ ช่อดอกห้อยลง ยาวได้ถึงประมาณ 20 ซม. ดอกจำนวนมาก ژی้วประดับติดทน มี 5-7 กลีบ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองอ่อนหรือสีครีม มีปื้นสีแดง ยาว 3-3.5 ซม. ปลายกลีบห้อยงอ เกสรตัวผู้ติดกันเป็นหลอด

พืชสกุลใหม่และชนิดใหม่ของโลก ซึ่งตั้งตามพระนามสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ตีพิมพ์ในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 34 ค.ศ. 2006 จากพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 4981 (BKF) ที่เก็บจากอำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

กาฝากวงกลีบแดง

Tolypanthus pustulatus Barlow

วงศ์ Loranthaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว จังหวัดหนองคาย เป็นกาฝากขึ้นบนต้นไม้ในวงศ์อบเชย (Lauraceae) ที่ขึ้นในป่าดิบแล้ง ระดับความสูงประมาณ 200 เมตร เป็นกาฝากไม้พุ่ม ลำต้นมีช่องอากาศกระจาย ใบเรียงห่างๆ ช่อดอกแบบกระจุกสั้น ติดบนวงกลีบประดับ วงกลีบประดับมี 6-8 กลีบ ติดกันประมาณกึ่งหนึ่งคล้ายรูปประฆัง ยาว 1.5-2 ซม. สีแดงอมชมพู ดอกย่อยมี 4-6 ดอก ติดที่โคนวงกลีบประดับ กลีบดอกสีขาวมีแถบเป็นสันสีแดงอมชมพู ปลายแยกเป็น 5 กลีบ ผิวด้านนอกพองตั้งแต่ปลายกลีบจนถึงช่วงพับงอ เห็นชัดเจน

คำระบุชนิด "pustulatus" ที่แปลว่าเป็นตุ่ม หมายถึงมีลักษณะคล้ายรอยเป็นตุ่มที่กลีบดอกด้านนอกใกล้จุดพับงอ ได้ รับการตีพิมพ์ในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) No. 33 ค.ศ. 2005 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 4158 (BKF, CANB)

โมกการะเกตุ

Wrightia karaketii D. J. Middleton

วงศ์ Apocynaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ใกล้ชายแดนไทย-พม่า (ก๊วยมาวอก) ขึ้นตามเขาหินปูนเตี้ยๆ ในป่าเบญจพรรณ ระดับความสูงประมาณ 750 เมตร เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งเปลี้ยมีต่อมที่โคนกิ่งด้านล่าง กิ่งดอกกรูปกงล้อ หลอดกลีบสั้น กลีบรูปไข่กลับ ยาว 1.7-2 ซม. มีปุ่มเล็กๆ กระจาย กระบังเชื่อมติดกันเป็นวง แนบติดกลีบดอก ปลายไม่แนบติดกลีบดอก ผลเป็นฝักคู่ กางออก ยาว 30-40 ซม. มีช่องอากาศหนาแน่น

คำระบุชนิด “karaketii” ตั้งเป็นเกียรติแก่นายปรีชา การะเกตุ หอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ร่วมสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ ตีพิมพ์ในวารสาร Gardens' Bulletin Singapore เล่มที่ 61 ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2010 จากพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 6732 (BKF, E)

โมกพะวอ

Wrightia tokiae D. J. Middleton

วงศ์ Apocynaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะทางภาคเหนือที่อำเภอแม่สลด จังหวัดตาก ใกล้กับศาลพะวอ ขึ้นบนเชิงเขาหินปูน ในป่าเบญจพรรณ ระดับความสูงประมาณ 700 เมตร เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก กิ่งอ่อนมีขนละเอียดรูปตะขอสั้น ๆ ใบเรียงตรงข้าม ยาว 5.3–21 ซม. มีปุ่มเล็กๆ กระจายด้านบน ช่อดอกแบบช่อกระจุกสั้น ๆ ออกตามปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงไม่มีต่อมที่โคน กลีบดอกกรูปกงล้อ หลอดกลีบยาวประมาณ 2.5 มม. กลีบยาวประมาณ 1.3 ซม. กระบังเรียงติดกันเป็นวงคล้ายรูปถ้วย แหนบ กลีบดอกเฉพาะที่โคนประมาณ 5 มม. ผลเป็นฝักคู่ เรียงชิดกัน ปลายเชื่อมติดกัน ยาวประมาณ 13.5 ซม. มีช่องอากาศ กระจายหนาแน่น

คำระบุชนิด “tokiae” ตั้งเป็นเกียรติแก่นางสาวนันทน์ทนต์ ภักร์ศิริรูปไตรลีน นักวิจัยของหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ซึ่งชาวต่างชาตินิยมเรียกชื่อเล่นว่าต็อก ผู้ร่วมสำรวจและเก็บตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ ทั้ง 2 ชิ้น ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Gardens’ Bulletin Singapore เล่มที่ 61 ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2010 จากพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 6906 (BKF)

โมกนเรศวร

Wrightia poomae D. J. Middleton

วงศ์ Apocynaceae

โมกนเรศวรเป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะทางภาคเหนือที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร อำเภอ อัมผาง จังหวัดตาก ขึ้นตามสันเขาในป่าเบญจพรรณ ระดับความสูงประมาณ 700 เมตร เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเรียงตรงข้าม ยาว 2.3-12 ซม. ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกสั้นๆที่ปลายกิ่ง กลีบเลี้ยงไม่มีต่อมที่โคนกลีบ กลีบดอกรูปวงล้อ หลอดกลีบดอกยาวประมาณ 2.7 มม. กลีบดอกยาวประมาณ 2 ซม. กระบังหน้ากลีบดอกเชื่อมติดกลีบดอกประมาณ 1 ใน 3 ปลาย แฉกลีบประมาณ 1 ใน 3 ของความยาว กระบังระหว่างกลีบดอกปลายแยกเป็น 2 แฉก กระบังที่อยู่ระหว่างกระบังมีขนาดลึกลงที่โคนกลีบดอก

คำระบุชนิด ตั้งเป็นเกียรติแก่นายราชันย์ ภูมา นักวิจัยหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้ร่วมสำรวจและเก็บตัวอย่างต้นแบบทั้ง 2 ขึ้น ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Gardens' Bulletin Singapore เล่มที่ 61 ฉบับที่ 2 ปี พ.ศ. 2010 จากพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 6973 (BKF)

โมกสยาม

Wrightia siamensis D.J. Middleton

วงศ์ Apocynaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะทางภาคใต้แถบจังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ และพังงา ขึ้นตามเขาหินปูน ระดับความสูงต่ำกว่า 100 เมตร เป็นไม้พุ่มขนาดเล็ก ใบเรียงตรงข้าม 3-12 ซม. ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกสั้นๆ ตามปลายกิ่ง มี 3-5 ดอก มีต่อมที่โคนกลีบเลี้ยง ดอกบานรูปกงล้อ หลอดกลีบยาว 4-5 มม. กลีบยาว 1.4-1.5 ซม. มีปมขนกระจาย กระบังหน้ากลีบดอกแนบติดบนกลีบดอกเกือบตลอดความยาว กระบังระหว่างกลีบดอกปลายแยก 2 แฉก ระหว่างจุดเชื่อมมีกระบังขนาดเล็ก 10 อัน ผลเป็นฝักคู่ แยกกัน มีช่องอากาศ ยาว 13-15 ซม.

ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 35 ปี ค.ศ. 2010 พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะทางภาคใต้แถบจังหวัดกระบี่ พังงา สุราษฎร์ธานี เป็นไม้พุ่ม ขึ้นตามหน้าผาที่เป็นหินปูน จากพรรณไม้ต้นแบบ Gardner & Sirisunthorn ST2613 (E, BKF, K)

โมกเครือ

Kamettia chandeei D.J. Middleton

วงศ์ Apocynaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่แก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ระดับความสูง 400-750 เมตร เป็นไม้เถา ส่วนต่างๆ มียางขาว ลำต้นแก่เป็นคอร์ก กิ่งอ่อนมีช่องอากาศ ใบเดี่ยว เรียงรอบข้อ 3 ใบ หรือเรียงตรงข้าม ยาว 5.5-10.5 ซม. ช่อดอกแบบช่อกระจุก ช้อน ออกตามปลายกิ่ง ยาว 3.5-14 ซม. หลอดกลีบดอกยาว 1.2-1.6 ซม. กลีบยาว 1.2-1.8 ซม. ผลเป็นฝักคู่ มีช่องอากาศ ยาวได้ประมาณ 20 ซม.

คำระบุชนิด “chandeei” ตั้งเป็นเกียรติแก่นายจันดี เหมราษฎร์ เจ้าหน้าที่หอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ผู้พบพืชชนิดนี้คนแรก และร่วมเก็บตัวอย่างกับ ดร. D.J. Middleton ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 33 ปี ค.ศ. 2005 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Middleton et al. 3418 (BKF, A, E, MICH)

หญ้าพันเกลียว

Ceropegia thailandica Meve

วงศ์ Ascleodiaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว จังหวัดหนองคาย ขึ้นกระจายห่างๆ ตามทุ่งหญ้าที่ราบบนยอดภูเขาหินทรายชายป่าดิบแล้ง ระดับความสูงประมาณ 300 เมตร เป็นไม้ล้มลุก มีหัวใต้ดิน ลำต้นคล้ายหญ้า แตกกิ่ง มียางใส ใบเรียงตรงข้าม รูปแถบ ช่อแบบช่อกระจุก มีเพียงดอกเดียว ดอกคล้ายรูปลิ้นแฉบ หลอดกลีบรูปทรงกระบอก มีขนด้านใน กลีบปิดเป็นเกลียว ยาว 4-5.5 ซม. โคนกลีบเป็นติ่ง มีขนกำมะหยี่สีม่วงดำ ขอบกลีบมีขนครุย ปลายขนเป็นต่อมคล้ายรูปกระบอง มีกระบังรอบเส้าเกสร

คำระบุชนิด "thailandica" ตั้งตามชื่อประเทศไทย ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร *Bradleya* เล่มที่ 27 ปี ค.ศ. 2009 จากพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 7347 (BKF)

หนอนตายอยากคลองพนม

Stichoneuron calcicola Inthachub

วงศ์ Stemonaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่อุทยานแห่งชาติคลองพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขึ้นตามหน้าผาหินปูนที่มีร่มเงา ระดับความสูง 100-300 เมตร เป็นไม้ล้มลุกโคนต้นแข็ง แตกกิ่งจำนวนมาก ลำต้นห้อยลงยาวได้เกือบ 1 เมตร ใบเรียงสลับ รูปหัวใจ เส้นโคนใบ 4-7 เส้น ช่อดอกแบบช่อกระจจะแน่น ออกตามซอกใบ ก้านช่อยาวได้ประมาณ 3.5 ซม. แกนช่อยาวประมาณ 1.5 ซม. ดอกจำนวนมาก กลีบดอกสีแดงอมน้ำตาล เส้นผ่านศูนย์กลาง 4-5 มม. ก้านดอกยาว 1-2 ซม. กลีบดอกมีขนสีแดงหนาแน่น ผลแบบแคปซูล ยาว 1-1.2 ซม. เมล็ดมีเยื่อหุ้มหักเป็นพู

คำระบุชนิด “calcicola” หมายถึงถิ่นที่อยู่ที่เป็นหินปูน ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Edinburgh Journal of Botany 66(2) ค.ศ. 2009 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Middleton et al. 554 (A, BKF, E, L)

มะพลับระนอง

Diospyros ranongensis Phengklai

วงศ์ Ebenaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา จังหวัดระนอง ขึ้นตามสันเขาในป่าดิบชื้น ระดับความสูงประมาณ 600 เมตร เป็นไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ประมาณ 15 ม. ใบรูปรีหรือรูปขอบขนาน ยาว 10-15 ซม. ผลออกเดี่ยวๆ ตามกิ่ง ทรงกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 5.5-7 ซม. ผิวขรุขระ กีบเสี้ยนที่ผลเป็นวงคล้ายปลอกคอก ผ่องผลแข็ง หนา มี 10-14 เมล็ด เอนโดสเปิร์มเรียบ

คำระบุชนิด “ranongensis” ตั้งตามสถานที่ค้นพบ ได้รับการตีพิมพ์ในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 33 ค.ศ. 2005 จากพันธุ์ไม้ต้นแบบ Niyomdham et al. 1440 (BKF, C, AAU)

ม่วงสอดลี

Perocosmea bicolor D.J. Middleton & Triboun

วงศ์ Gesneriaceae

เป็นพืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะดอยอ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่ ขึ้นบนหินปูนในป่าดิบเขา ระดับความสูงประมาณ 1450 เมตร เป็นไม้ล้มลุก ใบเรียงแผ่ที่โคน มี 2 แบบ ใบใ้ก้านใบและแบบมีก้านใบ แผ่นใบมีขนสั้นนุ่มทั้งสองด้าน ช่อดอกแบบช่อซี่ร่ม มี 8-14 ดอก ก้านช่อยาว 3.5-10 ซม. มีขนต่อมหนาแน่น กลีบดอกรูปปากเปิด มี 2 สี มีปุ่มต่อมเล็ก ๆ ภายในหลอดและโคนกลีบบน เกสรเพศผู้ 2 อัน เป็นหมัน 3 อัน

ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 38 ปี ค.ศ. 2010 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Middleton et al. 4523 (BKF, A, BK, E)

กระเช้ายะลา

Aistolochia yalaensis Phuph.

วงศ์ Aristolochiaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะทางภาคใต้ ตอนล่างที่อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา ขึ้นตามเขาหินปูนเตี้ยๆ ป่าดิบชื้น ระดับความสูงประมาณ 200 เมตร เป็นไม้เถาล้มลุก เถาเลื้อยตามหินปูน ดอกสีครีมอมเขียว ปากหลอดกลีบสีม่วงอมแดง หลอดกลีบรูปทรงกระบอก ยาวประมาณ 4 มม. งอขึ้น ปากหลอดกลีบมีขนสั้นนุ่ม ด้านใน โคนหลอดกลีบเป็นกระเปาะทรงรีเกือบกลม ผลทรงรีกลม ยาวประมาณ 0.8-1 ซม.

คำระบุชนิด “yalaensis” ตั้งตามสถานที่เก็บตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ ตีพิมพ์ในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 34 ค.ศ. 2006 ตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 4321 (BKF, K, L)

เปล้าน้ำ

Croton fluviatilis Esser

วงศ์ Euphorbiaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดสุรินทร์ และอุบลราชธานี ขึ้นตามพื้นที่ทรายริมลำธาร ระดับความสูง 100-250 เมตร เป็นไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก ใบเรียงสลับ รูปแถบ ยาว 10-17 ซม. เปลี่ยนเป็นสีเหลืองอมส้มก่อนหลุดร่วง มีต่อมขนาดเล็กที่โคน ข้อดอกออกที่ปลายกิ่ง ยาว 7-20 ซม. ดอกเพศผู้อยู่ช่วงบน ดอกเพศเมียอยู่ช่วงโคน ผลแบบแคปซูล เรียบ ยาว 5-7 มม. แตกเป็น 3 ซีก

คำระบุชนิด “fluviatilis” หมายถึงถิ่นที่อยู่ที่อยู่ใกล้แม่น้ำ ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 38 หน้าที่ 37-41 ค.ศ. 2010 จากพันธุ์ไม้ต้นแบบ Suddee et al. 3110 (BKF)

นิ้วมือพระนารายณ์ใบขน

Schefflera pooma Esser & Jebb.

วงศ์ Araliaceae

พืชถิ่นเดียวของไทย พบเฉพาะที่ดอยหัวหมุด จังหวัดตาก เป็นพืชอิงอาศัย ขึ้นบนพื้นดินหรือตามโขดหิน สูง 2–5 เมตร มีหูใบเชื่อมติดกันใบ ใบประกอบรูปฝ่ามือเรียงเวียน มีใบย่อย 7–10 ใบ ใบย่อยยาว 16–20 ซม. แผ่นใบด้านล่างมีขน เส้นแขนงใบข้างละ 18–20 เส้น ช่อดอกแบบช่อซี่ร่มเชิงประกอบ มี 8–9 ช่อ ช่อซี่ร่มมี 15–25 ช่อ แต่ละช่อมี 9–13 ดอก กลีบดอกสีขาว 6 กลีบ เกสรเพศผู้ 6 อัน รังไข่อยู่ใต้วงกลีบ ผลเป็นร่องตามยาว

ชื่อชนิด “pooma” ตั้งเป็นเกียรติแก่นายราชันย์ ภูมา นักวิจัยหอพรรณไม้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้เก็บตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ ได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร Thai Forest Bulletin (Botany) เล่มที่ 38 ปี ค.ศ. 2010 จากตัวอย่างพรรณไม้ต้นแบบ Pooma et al. 6949 (BKF, M)

ที่ปรึกษา

เมธินี ตาพุมาสวัสดิ์

ผู้เรียบเรียง

ราชันย์ ภูมา

ออกแบบรูปเล่ม

ปรีชา การะเกตุ

ถ่ายภาพ

ราชันย์ ภูมา

ปรีชา การะเกตุ

สมราน สุดดี

ธรรมรัตน์ พุทธิไทย

จัดพิมพ์โดย

สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช
กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

จำนวนพิมพ์ เล่ม

พ.ศ. 2554 สงวนลิขสิทธิ์

พิมพ์ที่

